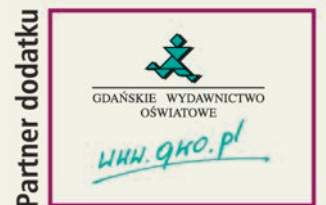

Sprawdź się przed maturą

Rozwiąż zadania. Odpowiedzi porównaj z podanymi na www.dziennikzachodni.pl

Tekst 1

POLSKA WYBUCHŁA W LISTOPADZIE

Andrzej Kijowski

Polska była najtrudniejszym problemem pokoju wersalskiego nie tylko dlatego, że ze wszystkich państw-narodów domagających się uznania była największa, nie tylko ze względu na swe położenie kluczowe zarówno dla pokojowej, jak wojennej strategii mocarstw, ale dlatego także, iż zdefiniowanie tego, gdzie ona jest, jaka jest, czym jest, było prawdziwą zagadką. Czy ma to być nowe państwo, jak Czechosłowacja lub Jugosławia? Jeśli tak, to w granicach etnicznych, te zaś na dobrą sprawę zamykały się w obszarze dawnego Księstwa Warszawskiego z dodatkiem ziemi krakowskiej. Państwo takie byłoby w ogóle niezdolne do istnienia i z góry skazane na pochłonięcie przez jednego z sąsiadów. Z drugiej strony, „żywiół polski” był obecny i czynny na olbrzymich obszarach od Opola po Kijów, od Pomorza po Litwę i Kurlandię, wszędzie tam, gdzie sięgały dawne polskie granice i gdzie po rozbiorach utrzymały się polskie skupiska, majątki i placówki kulturalne. A więc, czy ma to być dawne polskie państwo w granicach historycznych? To było z kolei nierealne, bo dawne narody Rzeczypospolitej także nabrały i samowiedzy, i aspiracji. Piłsudski szukał nowoczesnej formuły dla dawnej Rzeczypospolitej w federacji tworzących ją niegdyś narodów, nie zdając sobie sprawy z prawdziwego stanu rzeczy i umysłów na Ukrainie, Białorusi i Litwie. Zamiary jego poniosły klęskę w 1920 roku. Zarazem koncepcja państwa narodowego, przy jakiej upierali się narodowi demokraci i w której imię brali w Rydze mniej, niż im dawano, była również utopijna ze względu na przemieszanie ludności w Polsce „rdzennej” oraz chwiejne jeszcze wtedy pojęcie polskiego narodu.

Jeszcze wtedy naprawdę „Polakami” było ziemiaństwo i pochodząca od niego oraz przez wychodźców z wsi i miasteczek zasilona inteligencja, stanowiąca polityczną, wojskową i kulturalną elitę. Ci „Polacy” żyli i myśleli tak samo w Warszawie, w Poznaniu, w Krakowie, we Lwowie, w Dorpacie, w Kijowie, w Zurychu, w Paryżu. Krażyli starymi, emigracyjnymi, polskimi szlakami, gadając, pisząc i spiskując. Na miejscu, w Polsce prawdziwej, siedziały Mazury, Pomorzaki, Poznaniaki, Kujawiaki, Krakowiaki, Wołyniaki, ludzie „miejscowi”, przywiązani do religii i obyczaju ojców, do sąsiedztw i kraj-obrazów, przemieszani ze skupiskami Żydów, z koloniami Niemców, a na wschodzie z Białorusinami, Rusinami, na południu ze Słowakami, powiązani związkami posłuszeństwa i zależności z aparatami administracyjnymi „swoich” cesarzy, i Polski tak niepewni, jak Panna Młoda z *Wesela*, co się pyta diabłów we śnie: A czy ta Polska?

Polska wybuchła w listopadzie, 1978, fragment

Zadanie 1.

Podaj co najmniej dwa argumenty potwierdzające tezę, że „Polska była najtrudniejszym problemem pokoju wersalskiego” (wersy 1–6).

Zadanie 2.

Wymień typy granic wspomniane w tekście. Zdefiniuj krótko istotę wybranego typu (akapit 1).

Zadanie 3.

Na czym polegała absurdalność każdej koncepcji granic Polski? (akapit 1)

Zadanie 4.

Wyjaśnij, jak rozumiesz pojęcie „żywiół polski” (wers 11).

Zadanie 5.

Omów krótko główną różnicę między koncepcjami państwa polskiego popieranymi przez Piłsudskiego i narodowych demokratów (akapit 1).

Zadanie 6.

Zdefiniuj własnymi słowami pojęcie narodu.

Zadanie 7.

Podaj argumenty, którymi autor ilustruje tezę o „chwiejnym pojęciu polskiego narodu” w czasach pozaborowych (akapit 2).

Zadanie 8.

Dlaczego wyraz „Polacy” został ujęty w cudzysłów? (akapit 2).

Zadanie 9.

Uzasadnij celowość nawiązania do „Wesela” (akapit 2).

Zadanie 10.

Oceń trafność tytułu fragmentu tekstu Kijowskiego, a następnie zaproponuj inny tytuł, który oddawałby problematykę tekstu.

Zadanie 11.

Zwrot: „Polska wybuchła w listopadzie” zawiera:

A. peryfrazę B. anaforę C. przenośnię D. epitet

Zadanie 12.

W poniższym biogramie Kijowskiego podkreśl słowo, które najbardziej wiąże się z formą piśmiennictwa, do której należy omawiany tekst. Wypisz dwie cechy jego prozy, które potwierdzą słuszność twojego wyboru.

Andrzej Kijowski (1928–1985) – eseista, krytyk, scenarzysta filmowy

Zadanie 13.

Wyjaśnij znaczenie wyrazów: *aspiracja*, *federacja*, *utopijny*.

Tekst 2

Pamięci anioła (fragment)

Jan Błoński

W końcu muszę powiedzieć, że Baczyński jest dla mnie kimś więcej niż jednym z dziesiątka wybitnych poetów polskich XX wieku. Jest jakby symbolem mego okupacyjnego dzieciństwa, idealnym – och, jak idealnym! – przedstawicielem pokolenia, które bezpośrednio poprzedziło moje. Zafascynowany, ale już obcy – patrzyłem na nie kiedyś na warszawskich ulicach. Nie mogłem, mimo lat i rozczarowań, nie pozostać mu wierny i myślę, że czytając te wiersze, wolno, *mutatis mutandis**, powtórzyć to, co Słowacki mówił o *Panu Tadeuszu*: „Jednak się przed tym poematem wali/Jakaś ogromna ciemności stolica”...

Kto pierwszy odchodzi, traci możliwość uczestnictwa, ale zyskuje przywilej sądu. Rówieśnicy Baczyńskiego – jeśli ocaleli – odeszli w inną poezję, w świat inny. I mogło się zdawać, że jego liryka pozostanie tylko zapowiedzią – jak życie. Tymczasem stało się przeciwnie. Ileż w jego pokoleniu niespełnień, ile bezsilności, ile zdrad. I właśnie dlatego dzieło najmłodszego zyskało największą konieczność. Ach, nie mówię, że Baczyński pisał tylko piękne wiersze. Napisał także sporo takich, które szeleszczą papierem. Ale nawet ten papier pozostał szlachetny. Dlatego nie lubię myśleć o przekreślonej zgonem przyszłości Baczyńskiego. Cóż to byłby za poeta – powiadają. Jaki to był poeta – odpowiadam. Bo przecie cały trud Baczyńskiego ku temu zmierzał, aby – pokonawszy czas – już u progu życia stanąć w „wypelnienia łunnie”. Jego poetycka autobiografia jest zamknięta, zupełna. Rozważanie,

jakby się potoczyła dalej, wydaje mi się nie tylko niedorzeczne, ale także... trochę świętokradcze. Napięcie, jakie promieniuje z tej poezji, jest doprawdy trudne do zniesienia. On istotnie zrobił wszystko, co mógł – do ostatniej myśli, ostatniego wiersza. Rozsądek i wierność każą żałować poety, który takie osiągnął mistrzostwo. Mówiono o nowym Słowackim. Ale czyśmy potrzebowali właśnie Słowackiego? Nie umiem odpędzić nierozumnego przekonania, że łaska wypelnienia związana była u Baczyńskiego ze śmiercią, którą zobaczył w wewnętrznym jasnowiedzeniu. Jest trochę tak, jakby nie było już dla niego miejsca na ziemi. Przelotny gość wśród nas, pozostał, jak pragnął – czysty.

Pamięci anioła, 1976

* *mutatis mutandis* (łac.) – uwzględniając istniejące różnice

Zadanie 14.

Jan Błoński zalicza Baczyńskiego do grona najwybitniejszych:

A. poetów polskich C. Polaków XX wieku
B. poetów XX wieku D. poetów polskich XX wieku

Zadanie 15.

Napisz, jakie funkcje pełni przywołanie przez J. Błońskiego cytatu ze Słowackiego.

Zadanie 16.

W kontekście życiorysu poety rozważ krótko sens stwierdzenia: „Kto pierwszy odchodzi, traci możliwość uczestnictwa, ale zyskuje przywilej sądu” (akapit 2).

Zadanie 17.

Wymień nazwiska dwóch poetów należących do pokolenia K.K. Baczyńskiego.

Zadanie 18.

Zrekonstruuje główną tezę (ideę), której służy wywód Błońskiego.

Zadanie 19.

Podaj dwa argumenty z tekstu potwierdzające jego główną tezę.

Zadanie 20.

Jaką postawę emocjonalną w stosunku do Baczyńskiego przyjmuje Błoński? Uzasadnij, podając odpowiedni cytat z tekstu.

Zadanie 21.

Podaj przynajmniej dwa określenia, które zgodnie z ideą tekstu Błońskiego charakteryzowałyby poezję Baczyńskiego.

Zadanie 22.

Wypisz cytaty będący nawiązaniem do tytułu tekstu.

Zadanie 23.

Które zdanie wskazuje, że podany tekst jest fragmentem większej całości?

Zadanie 24.

W tekście Błońskiego dominuje funkcja:

A. poznawcza B. ekspresyjna C. informacyjna D. poetycka
Odpowiedź uzasadnij.

Zadanie 25.

Wypisz z tekstu metaforę, pytanie retoryczne oraz peryfrazę odnoszące się do Baczyńskiego.

0706772/01

Edukacyjne korki we wtorki

Korki we wtorki

Pomoc dla każdego ucznia. To świetny sposób na to, by bez stresu, sukcesywnie w ciągu roku przygotowywać się do egzaminów

16 marca
Test humanistyczny dla gimnazjalistów i test matematyczny dla maturzystów

Powtórka przed testem dla gimnazjalistów

Co wtorek płyta CD z programem do nauki i powtórki materiału

16 marca
Test dla gimnazjalistów cz. 2

Zamów brakujące części kolekcji
www.dziennikzachodni.pl/sklep

